

Województwo świętokrzyskie

Kraina jaskiń i dinozaurów

Góry Świętokrzyskie to już na pierwszy rzut oka idealna kraina niezbyt męczących wędrówek, wręcz zapraszająca do miłego wypoczynku. Wzniesienia są tu niewysokie, szlaki niedługie, krajobrazy malownicze, a panoramy – dalekie i piękne. W wielu zakątkach zachowały się ciągle tereny o wielkiej wartości przyrodniczej. Najcenniejsze z nich chroni **Świętokrzyski Park Narodowy**. Można w nim zobaczyć **gołoborza** – skaliste tereny „gołe od borów”, a także odnaleźć stanowiska najcenniejszych roślin, jak modrzewie na **Chełmowej Górze** czy górskie lasy na **Świętym Krzyżu** i **Łysicy**.

Dzieje Gór Świętokrzyskich zaczęły się bardzo dawno temu – w przysłowiowej „epoce dinozaurów”. Wielkie gady przebywały tu zresztą dosłownie, czego dowodzą ich tropy odkryte w Bałtowie. Dziś wokół nich powstał **Jura Park Bałtów**, gdzie zobaczyć można cały prehistoryczny zwierzyniec – **rekonstrukcje dinozaurów** naturalnej wielkości, i to aż 100 gatunków! Wielkie potwory, gotowe w każdej chwili zaryczeć, to niejedyna w regionie atrakcja dla dzieci.

Klasztor benedyktyński na szczycie Łysej Góry

Gołoborze

Góry Świętokrzyskie – pasmo Łysogóry

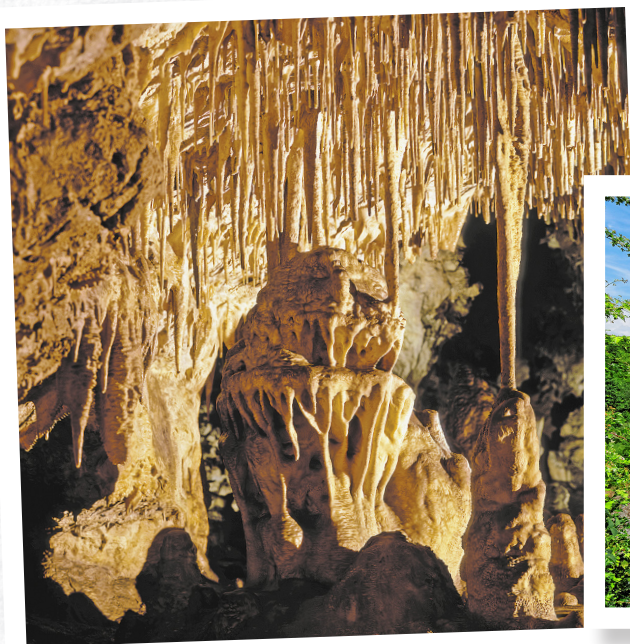
Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni

Figura
Koziołka Matolatka
w Pacanowie

W **Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach** zobaczysz setki zabawek z lat dawnych i współczesnych, a także modele pojazdów, samolotów i statków. Do **Pacanowa** dążył zaś sam **Koziołek Matolatka**; to na jego cześć wybudowano tutaj **Europejskie Centrum Bajki**, a nawet jego pomnik. Z kolei w **Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni** zobaczysz, jak mieszkali dawni mieszkańcy tego regionu.

Jaskinia Raj

Ta niezwykła kraina od najdawniejszych czasów budziła zainteresowanie człowieka, dając mu pewne schronienie i bogactwa mineralne. Pierwsi mieszkańcy zjawili się tutaj, zanim jeszcze nauczono się wznosić domy. Dawni ludzie zasiedlili miejscowe jaskinie, takie jak **jaskinia Raj**, w której znaleziono ślady osadnictwa sprzed 40–50 tysięcy lat. Nazwa Raj odnosi się też do wspaniałych wytworów geologicznych – **stalaktyty** zwisają ze stropów, a **stalagmity** piętrzą się na dnie jaskini. Aby zdobyć wiedzę na temat skalnych tajemnic, warto odwiedzić **Centrum Geoedukacji w Kielcach** i zwiedzić okoliczny **rezerwat przyrody nieożywionej Kadzielnia**. Kolejne przyrodnicze atrakcje

Rezerwat
przyrody
nieożywionej
Kadzielnia

Góry Pieprzowe w okolicach Sandomierza

Wydobycie krzemienia w kopalni w Krzemionkach opatowskich (rekonstrukcja)

czekają na turystów w gęstej **Puszczy Jodłowej** (na stoku Łysej Góry), a także w okolicy Sandomierza, w **Górach Pieprzowych** zwanych potocznie Pieprzówkami.

Podziemne eksploracje doprowadziły jaskiniowych osadników do odkrycia surowców mineralnych. **Kopalnia w Krzemionkach Opatowskich** powstała aż 5 tysięcy lat temu! **Krzemień pasiasty**, z którego wykonywano kamienne siekiery, wydobywano tu w wielu podziemnych szbach górniczych – niektóre z nich udostępniono na trasie turystycznej. Archeolodzy zrekonstruowali też domy ludzi z epoki brązu – tworzą one całą osadę, otoczoną

obronnym rowem. Innymi bogactwami naturalnymi Gór Świętokrzyskich, wydobywanymi od pradawnych czasów, były **hematyt** (używany jako barwnik do rytualnego malowania ciała) oraz **ruda żelaza**, wytapiana w prymitywnych urządzeniach, zwanych dymarkami. Wydobycie rudy okazało się zresztą najdłuższym epizodem w dziejach lokalnego przemysłu; żelazo otrzymywano jeszcze w latach 70. ubiegłego wieku. Warto zwiedzić tutejsze zabytki techniki, takie jak Maleniec (**Muzeum Techniki**), Sielcia (**Muzeum Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego**) oraz Chlewiska (**Muzeum Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego**).

Zabytkowy Zespół Walcowni i Gwoździarni w Maleńcu

Ruda żelaza

Czy można dziwić się, że ta kraina grot, w których mienia się geologiczne cuda, a także ogni płonących w piecach dawnych hutników oraz magicznych barwników, obrosła niezliczonymi bajkami i legendami? Za szczególne siedlisko nadnaturalnych mocy uchodziła **Łysa Góra**, na której odbywały się diabelskie zloty, ściągające z daleka **czarownice na miotłach**. Tuż po północy wiedźmy paliły ogniska na szczycie, ucztowały, tańczyły, a w wielkich kotłach warzyły trujące mikstury dla swoich wrogów. Brrr, trudno nie przestraszyć się na myśl o tych wszystkich czartach i biesach!

W Świętokrzyskiem zachowało się także sporo zabytków z czasów znacznie nam bliższych. Warto odwiedzić stolicę regionu – **Kielce**, z ich Pałacem Biskupów Krakowskich; piękny zabytkowy **Sandomierz** z górującym nad miastem zamkiem, otoczony przez urokliwe lessowe wąwozy; robiące wielkie wrażenie **ruiny zamku w Chęcinach**. W **kolegiacie w Wiślicy** na odkrywców czeka tajemnicza średniowieczna płyta, zwana posadzką wiślicką; wedle legendy to właśnie tutaj znajdowała się siedziba księcia Wiślan. Góry Świętokrzyskie zawdzięczają nazwę relikwii Krzyża Świętego, przechowywanej na Łysej Górze w klasztorze benedyktyńskim, ufundowanym przez Bolesława Chrobrego 1000 lat temu. Jak widać, zwiedzanie województwa to nie tylko poznawanie nowych okolic – to także prawdziwa podróż w głąb czasu!

Widok na Wzgórze Zamkowe w Kielcach

Ratusz miejski
w Sandomierzu

Zamek
w Chęcinach

